

MARRIAGEInvestigator: Willie.DInterviewee: Esita Nalewa.....57yrs, Galoa, SeruaULUTAGA: NA VAKA VITI NI VAKAWATI ENA GAUNA MAKAWA.

- Ni ko sa vinakata edua na yalewa ko sa lako sara yani mo lai tukuna vei tamamu. Oti sa qai tukuna yani ko ta tamamu modrau gole yani ki na vanua ka tiko mai kina gone yalewa ko vinakata. Oqo mo sa lai vosaki tamana me sa watimu na luvena yalewa. Oqori e vaka tiko mo lai kerei tamana me solia mai na luvena gone yalewa me watimu. Oti erau sa na lesu tale koi rau na vei-tamani kina nodratou vale, qai rau sa mai dau cakava tiko yani na kena kakana na gone yalewa kei na nona i sulu beka. Oti sa na qai lokuci mai na siga me sa caka kina na nodrau dresui vola. Ni sa caka oti koya sa na qai lokuci tale edua na siga me vakayacori kina na vakamau. Sa qai moku yani na bulumakau, na vuaka sa ratou mani lako sara mai na tabani yalewa kei na tabani tagane. Sa mai caka sara yani na magiti ni vakamau. Ni sa caka oti koya sa qai mai caka yani na Tevutevu, oqo me mai tevu na nodrai davodavo na veiwatini. Eratou sa na mai tevutevu ko tinani tagane ni sa oti koya sa qai lako tale ga mai na tinani yalewa merau mai Tevutevu vata. Ni sa oti na nodratou tevutevu sa qai sulu mai na tagane rua talega na tagane meratou sulu mai.

Cont'd Page 2.

- Vaka talega kina na yalewa ena rua tale tiko mai na yalewa meratou sulu vata mai. Sa oti koya sa qai mai caka yani na meke me baleti rau na veiwatini, sa qai mai caka talega na kena veivakamarautaki. Oti koya erau sa qai mai moce yani na veiwatini vou. Merau moce vata tiko oqo me yacova sara na bogi va. Eke sa na qai mai caka tale na magiti me moku edua na vuaka se dua na bulumakau me vakayagataki kina.
- Na cava erau dau kauta yani na veitamani me lai tukuni kina na nodrau gagadre ?
- Erau na kauta mai na tabua.

Ia kevaka e sega ni vakadonuya mai ko yalewa, baleta gona ni sega tiko ni kila. Eke kevaka sa vakadonuya mai ko yalewa kena i balebale ni sa vakadonuya oti ko yalewa na tikina koya. Ka rau sa qai lako yani na veitamanika lai vosaki koya na gone yalewa koya. Ena kena lai Duguci na yalewa koya sai iratou sara ga ko tamamu kei iratou na wekamu vaka voleka sara. Ni sa lai caka na vaka vanua sa qai tu ga vei iko na kena lewa. Ni oti e ruasagavulukadua na siga sa qai rawa ni caka na Vakabi. Ia ena gauna vata talega oqo sa na kau tikomai kina nakena kakana na gone yalewa. Baleta ni sa tu sara ga vei iko na kaukauwa baleta ni ko sa lako vaka vanua oti. Oqo me rawa ni vakadua ga dua na macawa. Ni sa oti talega e ruasagavulu kadua sa qai caka na vakamau. Ni sa oti na vakamau oqo sa qai rawa ni drau moce vata kei na watimu.

Cont'd Page 3.

- Ia na siga ni vakamau edau lokuca ko tagane. Ena caka taucoko ga mai na vale nei tagane na ka kece. Eke drau sa sulu yani vaka viti, ena kumi kei na salusalu waiwai tu na yagomu. Eratou na sulu tale ga mai ko iratou na nodrau i lala, mevaka ni lewe rua na sulu vata kei tagane vaka kina vei yalewa. Ni sa oti na kana eratou sa na veisau sulu. Mevaka meratou lai luluva kina yasana ka dua.
- Ocei edau kauti yalewa mai ni sa mai caka na vakamau ?
- Ogo ko iratou sara ga na wekana kei iratou na dauvena. Ia ni sa oti na yalewa sa qai lako mai ko tamai yalewa kei yalewa ka tubera tu mai edua na tabua ka mai solia na tabua koya vei iko ni kena i balebale ni sa solia vakadua tu na luvena vei iko mo sa lewa sara tu ga. Na Kalinisucu na nodra i yau na yakewa mai vei tagane, vaka kina nai Vola ogo na vuaka kei na kena i yau. Kona vakaisulu vaka viti ena dua kumi dua tale ga na tabua dou sa qai lako yani kina vale nei yalewa me lai biu yani vua na yalewa. Edau vakayagataki na ibe, na tabua ka kena balebale tiko ni sa kali na gone mai vei tinana.
- Na cava edau caka toka ena matai ni bogi ?
- Ko iko sa na dabe toka vakadua kei na watimu, sega na lai sisili. Tiko vakadua toka ga e vale me yacova sara nai ka va ni bogi. Mevaka ena nona ibe sa na tevuka sara ga mai na marama na tinai tagane, vaka kina na tinai yalewa. Nai yau kece oqori erau sa qai dau dabeca toka na vei watini me yacovasara yani na va na

Cont'd Page 4.

- siga sa qai rawa ni mai cece tani. Nai yau oqori e nodrau sara ga naveiwatini. Ia kevaka e yalewa vinaka, ni drau sa vakarau moce sa na qai tukuna yani na tinamu kevaka e yalewa vinaka sogota tiko na katuba sa na kila sara ko tinamu. Ia kevaka e yalewa matua kena balebale mo dolava na katuba. Ni sa yaco na sogo katuba sa na caka tu ga nameke kei na sere era na mamarau na tabana ruarua.
- Na cavaedau yaco kevaka sa yalewa matua ?
- Ko iratou na tabani yalewa eratou dau galu tu ga. Ia qai dau dua na ka eratou dau cakava na wekai tagane, me moku mai edua na vuaka kau mai na drauni kau qai sosomaki e loma ni vuaka.

Koi rau naveiwatini vou erau na sega ni tara wai. Ena i ka va ni siga rau sa qai lako naveiwatini merau lai qoli. Niratou sa lesu tale mai ko iratou natabani tagane eratou na mai Vakamamacataki ki yalewa. Oqo sa na qai vakayacori kina na kana vata. Eke merau mai kana na veiwatini kei iratouna nodrau dui lala se ko iratou ka ratou sulu vata meratou mai kana vata.

Ni yakavi sa qai mai caka na magiti ni bogi va mai na yasana ruarua, oti era sa qai mai veisukayaki yani.

Ni sa dau lai caka na sili erau na yadua na noke ko tagane kei yalewa. Na vieka erau rawata mai naveiwatini edau mai kedra na vakasaqa tiko e vale ni soqo.

Ni sa na caka na kana koya sa na otioti sara ga ni ka koya kei gunu yaqona vakauva edau yaco.

Cont'd Page 5.

- Mevaka ena gauna e liu edau caka sara ga vaka vinika na soqo oqo. Ka dau okati tu me dua na soqo ni marau ka soqo bibi talega. Kevaka gona e yalewa gone ka vinaka sa bau dua toka na ka na kena marautaki.
- Dua tale na ka ko via tukuna ?
- Mevaka na noqu nanuma sai koya sara ga koya na ka au kila baleta na kani vakawati ena gauna makawa. Sa kena levu sara ga koya.

S A O T I